

دوشنبه 10 آذر 1399-14 ربیع الثانی 1442-30 نوامبر 2020

لغو قرارداد داریسی مربوط به نفت جنوب توسط ایران (1311 ش)



لغو قرارداد داریسی مربوط به نفت جنوب توسط ایران (1311 ش) در سال 1280 ش (1901 م) ویلیام داریسی، سرمایه‌دار انگلیسی، موفق به کسب امتیاز بهره‌برداری و لوله‌کشی نفت و قیر در سراسر ایران، به غیر از شمال و شرق کشور، به مدت شصت سال گردید. صاحب امتیاز، در تمام مدت قرارداد، از پرداخت مالیات، عوارض و حقوق گمرکی برای کلیه اراضی، ماشین آلات و وسایل و مواد لازمی که وارد کشور می‌شد معاف شده بود. فعالیت‌های داریسی سرانجام پس از هفت سال منجر به دسترسی به چاه نفت عظیم مسجد سلیمان گردید و سود فراوانی نصیب صاحب امتیاز شد. پس از گذشت بیش از سی سال از انعقاد قرارداد، دولت ایران که مکرراً این امتیاز هنگفت را به ضرر مصالح منافع ایران اعلام کرده بود، آن را لغو کرد و خشم شرکت داریسی را برانگیخت. پس از لغو قرارداد داریسی، انگلستان شکایتی علیه ایران به جامعه ملل ارسال کرد و پس از منازعات بسیار، سرانجام قرارداد 1933 به جای داریسی به امضا رسید. این قرارداد هرچند به وسعت داریسی نبود ولی به نظر اکثر کارشناسان، دارای معایبی به مراتب بیش از محاسن بود. معایب قرارداد 1933، اختلافاتی را بین ایران و شرکت نفت انگلیس به وجود آورد که در نهایت منجر به تنظیم قرارداد الحاقی گس - گلشائیان گردید. انگلستان تا سال 1933؛ ها بعد نیز بر نفت ایران خیمه زده بود تا این که با تصویب ملی شدن صنعت نفت، در 29 اسفند 1329، دست این استعمار پیر از این منبع خدادادی کوتاه شد.

شهادت عالم نسته ه محاهد آیت‌الله "سید حسین مدیس" په دبته "ضاحان" (1316 ش)، آیت‌الله سیدحسین مدرس در حدود سال 1249 ش در فریه "سرابه کچو" از توابع زواره اردستان در استان اصفهان دیده به جهان گشود. سیدحسین در 14 سالگی به اصفهان عزیمت کرد و ده سال تمام در آنجا به بحث و تحقیق پرداخت. وی در سال 1272 ش به نجف اشرف هجرت نمود و به مدت هفت سال از محضر حضرات آیات علامه سیدمحمدکاظم یزدی، آخوند خراسانی و نیز میرزای بزرگ شیرازی استفاده نمود و به درجات بالایی علمی دست یافت. سید حسن پس از اخذ اجازه اجتهاد، به اصفهان بازگشت و به تدریس فقه و اصول مشغول گردید. وی همزمان با اوج‌گیری نهضت مشروطه در ایران، وارد صحنه سیاست شد و از طرف علما و مراجع شیعه به عنوان مجتهد طراز اول کشور برای نظارت بر قوانین مجلس شورای ملی انتخاب گردید. مدرس در سال 1290 ش، امور رسیدگی به مدرسه عالی سپهسالار (شهید مطهری) را به عهده گرفت و مشغول تدریس در این مدرسه گردید. در دوره‌های بعد، مبارزات مدرس، شکل دیگری به خود گرفت و او بارها با در نظر گرفتن منافع ملت با صاحبان قدرت، مخالفت ورزید که تحصن درحرم حضرت عبدالعظیم (ع) در اعتراض به دولت مصمصام‌السلطنه بختیاری، مخالفت با قرارداد استعماری 1919 م و ثوق‌الدوله، اعتراض به کودتای انگلیسی رضاحان و نیز جمهوریت رضاحانی از آن جمله‌اند. با به قدرت رسیدن رضاحان، سیدحسین مدرس به عنوان دشمن شماره یک وی در مجلس، نسبت به زورمداری‌ها و قدرت‌ورزی‌ها، رضاحان مطرح شد و بر اثر سوء تدبیر سردار سپه، طرح استیضاح رضاحان را به تصویب رساند. در این میان رضاحان مترصد فرصتی بود که بتواند این روحانی آگاه و عالم را از سر راه خود بردارد. رضاحان پس از به دست گرفتن سلطنت و پس از آن که نقشه ترور مدرس را ناکام دید، او را در شانزدهم مهر 1307 دستگیر و به خوف و پس از مدتی به کاشمر از توابع خراسان تبعید نمود و پس از ده سال تبعید، ماموران شاه، وی را مسموم و سپس در دهم آذر 1316 ش در 67 سالگی، در حال نماز خفه کردند. قیام مدرس، نخستین جرقه نهضت ضداستبدادی و آخرین آن نبود. مدرس، مظهر مقاومت ملت و آن عده از نمایندگان مردم بود که به رمز توطئه و عمق فاجعه پی برده و معتقد به چاره کار قبل از وقوع حادثه بودند. قیام و مقاومت نستوه و حماسه‌آفرین مدرس در آن شرایط و جو اختناق و ارباب، گرچه در لابلای حوادث مشروطیت به عنوان یک جریان فرعی مطرح شده است، ولی در مطالعه تاریخ نهضت‌های اسلامی، عنوان و جایگاه مستقل و درخشانی دارد. اندیشه‌های سیاسی مدرس را نه به عنوان یک اعتراض تاریخی بر یک جریان انحرافی، بلکه به صورت یک جریان و نهضت در ارائه تفکر درست و مایه‌دار سیاسی و انقلابی اسلام، و تجدید حیات سیاسی، باید تلقی نمود.

اعلام لغو مصوبه انجمن‌های ایالتی و ولایتی، د. ه. نامه‌ها به درخواست امام خمینه (ره)، (1341 ش)، با اعلام تصویب لایحه انجمن ایالتی و ولایتی، علما و مراجع که پی به ماهیت اصلی این طرح برده بودند، دست به افشای آن زدند. حضرت امام خمینی (ره) نیز با تعطیل درس‌های خود، خواستار لغو این مصوبه شدند. سرانجام علما تهدید کردند که اگر دولت، تصویب نامه جدید را لغو نکند، مردم اقدامات شدیدتری خواهند کرد. به دنبال این تهدید، هیئت دولت در یک نشست طولانی، تصویب نامه مورخ 16 مهرماه 1341، مبنی بر حذف قسم به قرآن برای نمایندگان، حذف قید اسلام برای انتخاب شوندهگان و حق رای برای بانوان در انجمن‌های ایالتی و ولایتی را لغو کرد. پس از جلسه دولت، نتیجه آن در هشتم آذرماه به اطلاع علما رسید. این اقدام که در اثر فشار علما به دولت بود، موجی از خوشحالی را در میان مردم به وجود آورد، اما حضرت امام، اطلاع رسانی خصوصی را کافی ندانسته، خواستار اعلام همگانی آن توسط رسانه‌های گروهی شدند. سرانجام با فشار پی‌گیر روحانیت، دولت، تسلیم شد و لغو این مصوبه را در 10 آذرماه 1341 ش در روزنامه‌ها اعلام کرد. این حرکت توانست اولین پیروزی نهضت نوپای اسلامی را به دنبال آورد و جامعه را به سمت طاغوت‌ستیزی سوق دهد. دستاورد نخستین گام قیام و مبارزه امام با

به مجلس شه‌ای اسلامیه، دهم آذرماه، سالروز شهادت مجاهد نستوه و اسوه بزرگ حق&مداری و ظلم&ستیزی، بر اساس مصوبه مجلس شورای اسلامی در سال 1372 ش، دهم آذرماه، سالروز شهادت مجاهد نستوه و اسوه بزرگ حق&مداری و ظلم&ستیزی، آیت‌الله سید حسن مدرس، به عنوان روز مجلس نام&گذاری شده است. انگیزه&های اصلی این نامگذاری، حضور و مبارزات خستگی&ناپذیر شهید مدرس در سنگر مجلس شورای ملی، علیه استبداد و استعمار و نقش خاص و ویژه مجلس شورای اسلامی در پاسداری و صیانت از راه پاک آن شهید والامقام و همه شهدای راه خدا می&باشد. اگر اندیشه&ها و شیوه انقلابی مدرس از شرایط و مقتضیات زمانش جدا شود، می&تواند برای انقلاب اسلامی در هر زمان و شرایطی، دست‌مایه&ای غنی و رهنمودی راهگشا باشد. به همین دلیل است که با وجود طرح افکار سیاسی نو در نهضت و انقلاب اسلامی به رهبری حضرت امام خمینی(ره) و عمق مبانی اسلامی اهداف و اصول این انقلاب، هنوز تازگی، اصالت و صلابت اندیشه&های مدرس به چشم می&خورد و با نمود چشمگیر شخصیت رهبری انقلاب اسلامی، همچنان شخصیت مدرس، چشم&ها و دل&های شیفتگان اندیشه&های انقلابی اسلام را بر کرده است.

توفات "ابن هشام" مه‌خ شهید عرب (218 هـ)، ابو محمد عبدالملک بن هشام معروف به ابن هشام، مورخ نامی عرب در بصره در جنوب عراق به دنیا آمد و بیشتر ایام عمر خود را به مطالعه درباره&ی زندگی پیامبر بزرگ اسلام حضرت محمد(ص) سپری کرد. او در علم نحو نیز عالمی برجسته بود و با شعر و ادب آشنایی داشت. اما شهرت اصلی ابن هشام به جهت تالیف کتاب السیرة النبویة است که به نام وی سیره&ی ابن هشام خوانده می&شود. این کتاب از منابع مهم درباره&ی زندگی حضرت محمد(ص) به شمار می&رود.

در گذشت "ابن کهنه" صنعت&گ فرانسوی و پدر انیماس (1804م) ژوزف کونیو، صنعت&گر فرانسوی در 3 سپتامبر 1725م در خانواده&ی فقیر متولد گردید و بنابراین همواره در تلاش برای معاش بود. وی که به کارهای صنعتی و فنی علاقه داشت بعد از 10 سال تلاش و کوشش موفق شد در 30 اکتبر 1769م اولین وسیله نقلیه بخاری را که به صورت خودرو ارائه شده بود، اختراع نماید. اتومبیلی که کونیو اختراع کرد سه چرخ داشت و با نیروی بخار کار می&کرد. دیگ بخار این اتومبیل در جلو قرار داشت و سرعت آن پنج کیلومتر در ساعت بود. ژوزف کونیو مخترع بزرگ فرانسوی که پدر اتومبیل نامیده می&شود، در 30 نوامبر 1804م در 79 سالگی درگذشت.

تولد "وینستون چرچیل" نخستین وزیر پیشوا، انگلستان (1874م)، (ک: 24؛ انه) «وینستون چرچیل» در ۲۰ نوامبر ۱۸۷۴، در «بلنهایم پالاس» واقع در «آکسفورد شایر» انگلستان به دنیا آمد. پدر وی «لرد راندولف چرچیل»، سیاستمدار و مادر او «لیدی راندولف چرچیل»، دختر یک ثروتمند آمریکایی بود. او همچنین برادری به نام «جان استرنج اسپنسر چرچیل» داشت. چرچیل تحصیلات خود را در مدرسه «هارو» به پایان رساند و پس از آن به فرهنگستان نظامی- سلطنتی «سندهرست» پیوست. وی در سال ۱۸۹۲ وارد ارتش بریتانیا شد و در ۱۸۹۸، به عنوان افسر ارتش، در جنگی که در سودان رخ داد، شرکت کرد. چرچیل در سال ۱۸۹۹، ارتش را به قصد انجام فعالیت‌های سیاسی ترک کرد، ولی قبل از آن به عنوان روزنامه نگار به آفریقای جنوبی - که در آن «جنگ دوم بوئر» در جریان بود - رفت. او توسط بوئرها اسیر شد و به زندان افتاد، اما توانست فرار کند. مجلس و نخست وزیر وی وینستون چرچیل در سال ۱۹۰۰، عضو حزب محافظه کار مجلس «اولدهام» شد، ولی بعد از مدتی از این حزب بیرون آمد و در سال ۱۹۰۴، به حزب لیبرال پیوست. در ماه می ۱۹۴۰، «نوبل چمبرلین» از سمت نخست وزیر کناره گرفت و «وینستون چرچیل» در سن ۶۵ سالگی به عنوان نخست وزیر و وزیر دفاع انتخاب شد. طی جنگ جهانی دوم، همزمان با پادشاهی جرج پنجم، رهبری بریتانیا در دست وینستون چرچیل بود. او در طول جنگ به برقراری روابط محکم با رئیس جمهور آمریکا «فرانکلین روزولت» پرداخت. در انتخابات بعد از جنگ که در سال ۱۹۵۰ برگزار شد، چرچیل قدرت را از دست داد؛ اما رهبر گروه مخالف باقی ماند. وی اروپا و آمریکا را به اتحاد در مقابل کمونیسم تشویق می کرد. (اصطلاح «برده آهنین»[*] نیز اولین بار توسط او به کار برده شد). او در سال ۱۹۵۱ برای بار دوم به مقام نخست وزیر رسید و در سال ۱۹۵۵ برکنار شد؛ با این حال تا پایان عمر، عضو مجلس بریتانیا بود. چرچیل نقش مهمی در سیاست بریتانیا به عهده داشت و بتدریج، میزان دخالت سلطنت را در سیاست این کشور کاهش داد. نشانه‌های چنین عملکردی از دوران ملکه ویکتوریا تا ملکه الیزابت دوم به چشم می خورد. «وینستون چرچیل» در صبح روز یکشنبه، ۲۴ ژانویه ۱۹۶۵، در اثر سکته مغزی و در منطقه «هاید پارک گیت» شهر لندن درگذشت. به دستور ملکه الیزابت دوم، برای او مراسم خاکسپاری رسمی در کلیسای «سنت پال» و با حضور ملکه برگزار شد. از سال ۱۹۱۴، این اولین مراسم رسمی در بریتانیا بود که برای فردی خارج از خاندان سلطنتی انجام می شد. این مراسم، بزرگترین مراسم از این دست در بریتانیا بود؛ به گونه ای که از بیش از صد کشور جهان، افرادی چون رئیس جمهور فرانسه، «شارل دوگل»، و رئیس جمهور آمریکا، «دوایت آیزنهاور»، در آن حضور پیدا کردند.

رژیم شاه را می&توان در چند مورد مطرح کرد. گسترش بیداری و آگاهی در میان قشرهای وسیعی از مردم مسلمان در زمینه مسائل سیاسی کشور؛ افشاگری و نمایاندن ماهیت رژیم ضداسلامی شاه؛ توجه دادن مردم به خطرهای ناشی از وابستگی رژیم به قدرت&های جهانخواه؛ هشدار در زمینه خطر پنهانی صهیونیسم؛ ایجاد امید به پیروزی و شکستن افسانه قدرت شاه و ساواک؛ کشاندن مردم به صحنه سیاسی کشور و حضور توأم با هشیاری مردم در مسائل جاری و از بین بردن حالت بی&تفاوتی نسبت به مسائل سرنوشت ساز؛ و ایجاد وحدت کلمه در بین مردم.